مەككىدە نازىل بولغان سۈرە نازىئات 46 ئايەت

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلنَّٰزِعَٰتِ غَرۡقٗا ﴿١﴾ وَٱلنَّٰشِطَٰتِ نَشۡطٗا ﴿٢﴾ وَٱلسَّٰبِحَٰتِ سَبۡحٗا ﴿٣﴾ فَٱلسَّٰبِقَٰتِ سَبۡقٗا ﴿٤﴾
فَٱلۡمُدَبِّرَٰتِ أَمۡرٗا ﴿٥﴾ يَوۡمَ تَرۡجُفُ ٱلرَّاجِفَةُ ﴿٦﴾ تَتۡبَعُهَا ٱلرَّادِفَةُ ﴿٧﴾ قُلُوبٞ يَوۡمَئِذٖ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾
أَبۡصَٰرُهَا خَٰشِعَةٞ ﴿٩﴾ يَقُولُونَ أَءِنَّا لَمَرۡدُودُونَ فِي ٱلۡحَافِرَةِ ﴿١٠﴾ أَءِذَا كُنَّا عِظَٰمٗا نَّخِرَةٗ ﴿١١﴾ قَالُواْ تِلۡكَ
إِذٗا كَرَّةٌ خَاسِرَةٞ ﴿١٢﴾ فَإِنَّمَا هِيَ زَجۡرَةٞ وَٰحِدَةٞ ﴿١٣﴾ فَإِذَا هُم بِٱلسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان الله نىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن

(كۇففارلارنىڭ جانلىرىنى) قاتتىق تارتىپ ئالغۇچى پەرىشتىلەر بىلەن قەسەمكى[1]. (مۆمىنلەرنىڭ جانلىرىنى) سىلىق ئالغۇچى پەرىشتىلەر بىلەن قەسەمكى[2]. (اللەنىڭ ئەمرىنى ئاسماندىن) تېز ئېلىپ چۈشكۈچى پەرىشتىلەر بىلەن قەسەمكى[3]. (مۆمىنلەرنىڭ جانلىرىنى ئېلىپ جەننەتكە) ئىلگىرىلىگۈچى پەرىشتىلەر بىلەن قەسەمكى[4]. (اللەنىڭ ئەمرى بىلەن) كائىناتنىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرغۇچى پەرىشتىلەر بىلەن قەسەمكى، (سىلەر چوقۇم تىرىلدۈرۈلىسىلەر، سىلەردىن چوقۇم ھېساب ئېلىنىدۇ)[5]. بۇ كۈن (يەنى قىيامەت كۈنى)دە زېمىن (ۋە ئۇنىڭدىكى شەيئىلەر قوشۇلۇپ) تەۋرەيدۇ[6]. ئۇنىڭ ئارقىسىدىنلا ئاسمان (ۋە ئۇنىڭدىكى شەيئىلەر قوشۇلۇپ) تەۋرەيدۇ[7]. بۇ كۈندە دىللارنى (يەنى كۇففارلارنىڭ دىللىرىنى) قورقۇنچ باسىدۇ[8]. شۇ (دىللارنىڭ ئىگىلىرىنىڭ) كۆزلىرى (قورقۇنچتىن) تىكىلىپ قارىيالمايدۇ[9]. ئۇلار ئېيتىدۇ: «راستلا بىز ئاۋالقى ھالىمىزغا قايتۇرۇلامدۇق؟ (يەنى ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلەمدۇق؟)[10]. ئۇ بىزنىڭ چىرىگەن سۆڭەك بولۇپ قالغان ۋاقتىمىز ئەمەسمۇ؟»[11]. ئۇلار ئېيتتى: «ئۇنداق بولىدىغان بولسا، بۇ (يەنى ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلىش) زىيانلىق قايتىشتۇر (يەنى بىز ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلىدىغان بولساق، دوزاخ ئەھلى بولغانلىقىمىز ئۈچۈن زىيان تارتقۇچىلارمىز)»[12]. بىر سەيھە (يەنى ئىسرابىلنىڭ سۈر چېلىشى) بىلەنلا ئۇلار (يەنى جىمى خالايىق) (يەر ئاستىدىن) زېمىننىڭ ئۈستىگە چىقىپ قالىدۇ[14-13].

www.munber.org

ﷲ تائالانىڭ بەش تۈرلۈك پەرىشتىلەر بىلەن قىيامەتنىڭ چوقۇم بولىدىغانلىقىغا قەسەم قىلغانلىقى توغرىسىدا

﴿(كۇففارلارنىڭ جانلىرىنى) قاتتىق تارتىپ ئالغۇچى پەرىشتىلەر بىلەن قەسەمكى﴾ ئەبۇ مەسئۇدە، ئىبنى ئابباس، مەسرۇق، سەئىد ئىبنى جۇبەير، ئەبۇسالىھ، ئەبۇ زۇھا ۋە سۇددى قاتارلىقلار: ئۇلار ئىنسانلارنىڭ جانلىرىنى تارتىپ ئالىدىغان پەرىشتىلەردۇر، دېدى.

پەرىشتىلەر ئىچىدە ئىنسانلارنىڭ جانلىرىنى قاتتىق ۋە قىيناپ ئالىدىغان پەرىشتىلەرمۇ بار، شۇنداقلا يەنە ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئىنسانلارنىڭ جانلىرىنى ناھايىتى يۇمشاق ۋە سىلىق ئالىدىغانلىرىمۇ بار. ئىنسانلارنىڭ جانلىرىنى سىلىق ئالىدىغان پەرىشتىلەر بولسا ﷲ تائالانىڭ: ﴿(مۆمىنلەرنىڭ جانلىرىنى) سىلىق ئالغۇچى پەرىشتىلەر بىلەن قەسەمكى﴾ دېگەن ئايىتىدە بايان قىلىندى. بۇ ئايەتتە كۆزدە تۇتۇلغانلار شۇ پەرىشتىلەردۇر. بۇنى ئىبنى ئابباس بايان قىلدى.

﴿(ﷲنىڭ ئەمرىنى ئاسماندىن) تېز ئېلىپ چۈشكۈچى پەرىشتىلەر بىلەن قەسەمكى. (مۆمىنلەرنىڭ جانلىرىنى ئېلىپ جەننەتكە) ئىلگىرىلىگۈچى پەرىشتىلەر بىلەن قەسەمكى. (ﷲنىڭ ئەمرى بىلەن) كائىناتنىڭ ئىشلىرىنى باشقۇرغۇچى پەرىشتىلەر بىلەن قەسەمكى، (سىلەر چوقۇم تىرىلدۈرۈلىسىلەر، سىلەردىن چوقۇم ھېساب ئېلىنىدۇ)﴾

قىيامەت كۈنىنىڭ قانداق بىر كۈن ئىكەنلىكى، كىشىلەرنىڭ ھالىنىڭ قانداق بولۇپ كېتىدىغانلىقى ۋە ئۇلارنىڭ قىيامەت كۈنى ھەققىدە دېيىشىدىغان سۆزلىرى توغرىسىدا

﴿بۇ كۈن (يەنى قىيامەت كۈنى) دە زېمىن (ۋە ئۇنىڭدىكى شەيئىلەر قوشۇلۇپ) تەۋرەيدۇ. ئۇنىڭ ئارقىسىدىنلا ئاسمان (ۋە ئۇنىڭدىكى شەيئىلەر قوشۇلۇپ) تەۋرەيدۇ﴾ ئىبنى ئابباس: بۇ بىرىنچى ۋە ئىككىنچى سۈر چېلىنغان ۋاقىتتۇر، دېدى. مۇجاھىد، ھەسەن، قەتادە، زەھھاك ۋە باشقىلارمۇ بۇ ھەقتە شۇنداق دېدى.

مۇجاھىد: بىرىنچى سۈر چېلىنغاندا، ﷲ تائالانىڭ: ﴿بۇ كۈن (يەنى قىيامەت كۈنى) دە زېمىن (ۋە ئۇنىڭدىكى شەيئىلەر قوشۇلۇپ) تەۋرەيدۇ﴾ دېگەن ئايىتىدە بايان قىلىنغان ئىش يۈز بېرىدۇ. ﷲ تائالا بۇ ھەقتە: ﴿ئۇ كۈندە زېمىن ۋە تاغلار قاتتىق تەۋرەيدۇ﴾[1] دېدى ۋە ئىككىنچى سۈر چېلىنغاندا، ﷲ تائالانىڭ: ﴿ئۇنىڭ ئارقىسىدىنلا ئاسمان (ۋە ئۇنىڭدىكى شەيئىلەر قوشۇلۇپ) تەۋرەيدۇ﴾ دېگەن ئايىتىدە بايان قىلىنغان ئىش يۈز بېرىدۇ. ﷲ تائالا بۇ ھەقتە: ﴿زېمىن ۋە تاغلار (ئورۇنلىرىدىن) كۆتۈرۈلۈپ (بىر ـ بىرىگە) ئۇرۇلۇپ (ئۇۋۇلۇپ كەتكەن) چاغدا، بۇ كۈندە چوڭ ئىش (يەنى قىيامەت) يۈز بېرىدۇ﴾[2] دەيدۇ، دېدى.

﴿بۇ كۈندە دىللارنى (يەنى كۇففارلارنىڭ دىللىرىنى) قورقۇنچ باسىدۇ. شۇ (دىللارنىڭ ئىگىلىرىنىڭ) كۆزلىرى (قورقۇنچتىن) تىكىلىپ قارىيالمايدۇ﴾ يەنى شۇ دىللارنىڭ ئىگىلىرىنىڭ كۆزلىرى ئىشلارنىڭ ناھايىتى ئېغىرلىقىنى كۆرۈپ (تىكىلىپ قارىيالماي) تۆۋەن خار ھالەتكە چۈشۈپ قالىدۇ.

---

[1] سۈرە مۇززەممىل 14 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[2] سۈرە ھاققە 14 ــ 15 ـ ئايەتلەر.

www.munber.org

﴿ئۇلار ئېيتىدۇ: «راستلا بىز ئاۋالقى ھالىمىزغا قايتۇرۇلامدۇق؟ (يەنى ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلەمدۇق؟)﴾ مۇجاھىد: قۇرەيش مۇشرىكلىرى ۋە قىيامەتنى ئىنكار قىلىدىغان باشقا مۇشرىكلار (ئۆزلىرىنىڭ بۇ سۆزى بىلەن) ئۆزلىرىنىڭ قەبرىلەرگە كىرىپ بولغاندىن كېيىن قايتا تىرىلىشىنى يىراق سانىماقچى بولغاندۇر، دېدى. يەنى ئۆزلىرىنىڭ تەنلىرى تىتما ـ تىتما بولۇپ سۆڭەكلىرى چىرىپ كەتكەندىن كېيىن قايتا تىرىلىشىنى يىراق سانىماقچىدۇر. شۇڭا ئۇلار مۇنداق دېدى: **﴿ئۇ بىزنىڭ چىرىگەن سۆڭەك بولۇپ قالغان ۋاقتىمىز ئەمەسمۇ؟»﴾.**

﴿«ئۇنداق بولىدىغان بولسا، بۇ (يەنى ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلىش) زىيانلىق قايتىشتۇر (يەنى بىز ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلىدىغان بولساق، دوزاخ ئەھلى بولغانلىقىمىز ئۈچۈن زىيان تارتقۇچىلارمىز)»﴾ مۇھەممەد ئىبنى كەئب مۇنداق دېدى: قۇرەيش كاپىرلىرى: ئەگەر اللە تائالا بىزنى بىز ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن راستىنلا قايتا تىرىلدۈرۈدىغان بولسا، بىز ئەلۋەتتە زىيان تارتقۇچىلاردىن بولىمىز، دېدى.

﴿بىر سەيھە (يەنى ئىسراپىلنىڭ سۇر چېلىشى) بىلەنلا ئۇلار (يەنى جىمى خالايىق) (يەر ئاستىدىن) زېمىننىڭ ئۈستىگە چىقىپ قالىدۇ﴾ يەنى بۇ ئىش پەقەت اللە تائالانىڭ بىر قېتىم بەرگەن بۇيرۇقى بىلەنلا بولىدۇ. اللە تائالا ئىسراپىلغا سۇر چېلىشقا بۇيرۇق بېرىدۇ. ئىسراپىل (ئۆلۈكلەرنىڭ قەبرىدىن) تىرىلىپ چىقىش سۇرىنى چالىدۇ ـ دە، ئىلگىرى ۋە كېيىن كۆمۈلگەن بارلىق كىشىلەر پەرۋەردىگارىنىڭ ئالدىدا (ئۆزلىرىنىڭ نېمىگە بۇيرۇلىدىغانلىقلىرىغا) قاراپ تۇرىشىدۇ.

اللە تائالا بۇ توغرىسىدا مۇنداق دېدى: ﴿شۇ كۈندە اللە سىلەرنى چاقىرىدۇ، سىلەر ئۇنىڭغا ھەمدى ئېيتىپ ئىجابەت قىلىسىلەر ۋە (دۇنيادا) پەقەت ئازغىنا تۇرغاندەك ئويلايسىلەر﴾[1] ﴿(بىرەر شەيئىنى ياراتماقچى بولساق) بىزنىڭ ئەمرىمىز پەقەت بىر سۆزدۇر، (ئۇ) كۆزنى يۇمۇپ ئاچقاننىڭ ئارىلىقىدا (ئورۇنلىنىدۇ)﴾[2] ﴿قىيامەتنىڭ قايىم بولۇشى كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچىلىك ياكى ئۇنىڭدىنمۇ تېزدۇر. اللە ھەقىقەتەن ھەممە نەرسىگە قادىردۇر﴾[3].

اللە تائالانىڭ: **﴿ئۇلار (يەنى جىمى خالايىق) (يەر ئاستىدىن) زېمىننىڭ ئۈستىگە چىقىپ قالىدۇ﴾** دېگەن ئايىتىدە كەلگەن زېمىننىڭ قانداق زېمىن ئىكەنلىكى توغرىسىدا رەبىيئ ئىبنى ئەنەس مۇنداق دېدى: اللە تائالا قىيامەت كۈنىدىكى ئاسمان، زېمىن ۋە تاغلارنىڭ ئەھۋالىنى بايان قىلىپ مۇنداق دېدى: ﴿ئۇ كۈندە زېمىنمۇ باشقا بىر زېمىنغا، ئاسمانلارمۇ باشقا بىر ئاسمانلارغا ئايلىنىدۇ، ئۇلار (يەنى پۈتۈن خالايىق قەبرىلىرىدىن چىقىپ) يېگانە، قۇدرەتلىك اللە نىڭ دەرگاھىدا (يەنى مەھشەرگاھدا) ھازىر بولىدۇ﴾[4] ﴿ئۇلار سەندىن تاغلار توغرۇلۇق (يەنى تاغنىڭ ئاقىۋىتىنىڭ قانداق بولىدىغانلىقى توغرۇلۇق) سورايدۇ، ئېيتقىنكى، «پەرۋەردىگارىم ئۇلارنى كۇكۇم ـ تالقان قىلىپ (ئاندىن شامالنى ئەۋەتىپ ئۇنى سورۇيدۇ). ئۇلارنى تۈزلەڭلىككە ئايلاندۇرىدۇ. ئۇ يەرلەردە نە چوڭقۇرلۇقنى، نە ئېگىزلىكنى كۆرمەيسەن»﴾[5] ﴿ئۇ كۈندە (يەنى قىيامەت كۈندە) بىز تاغلارنى يوق قىلىمىز، زېمىننى ئوچۇق، تۈپتۈز كۆرىسەن (يەنى ئۇنى توسۇپ تۇرىدىغان تاغ، دەرەخ، بىنالار بولمايدۇ)﴾[6] دېمەك ئۈستىلىرىدىكى تاغلار

(1) سۈرە ئىسرا 52 ـ ئايەت.
(2) سۈرە قەمەر 50 ـ ئايەت.
(3) سۈرە نەھل 77 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
(4) سۈرە ئىبراھىم 48 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
(5) سۈرە تاھا 105 ـــ 107 ـ ئايەتكىچە.
(6) سۈرە كەھف 47 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

www.munber.org

يوق قىلىنىپ، تۈپتۈز قىلىنغان زېمىن بولسا ئادەتتە بىز بىلىدىغان زېمىنىنىڭ قاتارىدىن ھېسابلانمايدۇ. بەلكى ئۇ زېمىن ئۈستىدە ھېچقانداق بىر خاتالىق ئۆتكۈزۈلمىگەن ۋە قان تۆكۈلمىگەن (پاك) زېمىندۇر.

* * * * * * *

هَلۡ أَتَىٰكَ حَدِيثُ مُوسَىٰٓ ﴿١٥﴾ إِذۡ نَادَىٰهُ رَبُّهُۥ بِٱلۡوَادِ ٱلۡمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٦﴾ ٱذۡهَبۡ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ
إِنَّهُۥ طَغَىٰ ﴿١٧﴾ فَقُلۡ هَل لَّكَ إِلَىٰٓ أَن تَزَكَّىٰ ﴿١٨﴾ وَأَهۡدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخۡشَىٰ ﴿١٩﴾ فَأَرَىٰهُ ٱلۡأٓيَةَ ٱلۡكُبۡرَىٰ
﴿٢٠﴾ فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ﴿٢١﴾ ثُمَّ أَدۡبَرَ يَسۡعَىٰ ﴿٢٢﴾ فَحَشَرَ فَنَادَىٰ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ أَنَا۠ رَبُّكُمُ ٱلۡأَعۡلَىٰ ﴿٢٤﴾ فَأَخَذَهُ
ٱللَّهُ نَكَالَ ٱلۡأٓخِرَةِ وَٱلۡأُولَىٰٓ ﴿٢٥﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبۡرَةً لِّمَن يَخۡشَىٰٓ ﴿٢٦﴾

ساڭا مۇسانىڭ خەۋىرى كەلدىمۇ؟[15]*. ئۆز ۋاقتىدا ئۇنى پەرۋەردىگارى تۇۋا ناملىق مۇقەددەس ۋادىدا (مۇنداق دەپ) چاقىردى:*[16]*. «سەن پىرئەۋننىڭ قېشىغا بارغىن، ئۇ ھەقىقەتەن ھەددىدىن ئاشتى*[17]*. ئۇنىڭغا: (كۇفرىدىن ۋە گۇناھلاردىن) پاك بولۇشنى خالامسەن*[18]*. سېنى پەرۋەردىگارىڭنى تونۇشقا يېتەكلىشىمنى خالامسەن؟ (ئۇنى تونۇساڭ پەرۋەردىگارىڭدىن) قورقىسەن - دە، (ياخشى ئەمەللەرنى قىلىسەن)، دېگىن»*[19]*. مۇسا پىرئەۋنگە چوڭ مۆجىزىنى كۆرسەتتى*[20]*. پىرئەۋن (اللەنىڭ پەيغەمبىرى مۇسانى) ئىنكار قىلدى ۋە (اللەنىڭ ئەمرىگە) ئاسىيلىق قىلدى*[21]*. ئاندىن پىرئەۋن (مۇسادىن) يۈز ئۆرۈپ (ھىيلە - مىكىر ئىشلىتىشكە) كىرىشتى*[22]*. (ئۇ سېھىرگەرلەرنى، ئەسكەرلىرىنى، تەۋەلىرىنى) توپلىدى ھەم نىدا قىلىپ*[23]*. دېدى: «مەن سىلەرنىڭ بۈيۈك پەرۋەردىگارىڭلار بولىمەن»*[24]*. اللە ئۇنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ ئازابى بىلەن جازالىدى*[25]*. شەك - شۈبھىسىزكى، اللەدىن قورقىدىغانلار بۇنىڭدىن ئىبرەت ئالىدۇ*[26].

مۇسا ئەلەيھىسسالامنىڭ قىسسىسىنىڭ بايانى ۋە ئۇنىڭ ﷲ تائالادىن قورققانلار ئۈچۈن ئىبرەت ئىكەنلىكى توغرىسىدا

اللە تائالا بەندىسى ۋە پەيغەمبىرى مۇسا ئەلەيھىسسالام ھەققىدە پەيغەمبىرى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا خەۋەر بېرىپ، ئۆزىنىڭ مۇسا ئەلەيھىسسالامنى پىرئەۋنگە پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتكەنلىكىنى ۋە ئۇنى ھەر خىل مۆجىزىلەر بىلەن كۈچلەندۈرگەنلىكىنى، بىراق پىرئەۋننىڭ تاكى اللە تائالا ئۇنى غالىب، قۇدرەتلىك ھالەتتە تۇرۇپ ھالاك قىلغانغا قەدەر ئۆزىنىڭ كۇپۇرلۇقىدا ۋە ھەددىدىن ئېشىشىدا داۋام قىلغانلىقىنى بايان قىلدى، ھەمدە ساڭا (يەنى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى دېمەكچىدۇر) ۋە سەن ئېلىپ كەلگەن ھەقىقەتكە قارشىلىق كۆرسەتكەن ئادەمنىڭ ئاقىۋىتى ئەنە شۇنداق بولىدۇ، دېدى. شۇڭا اللە تائالا قىسسىنىڭ ئاخىرىدا مۇنداق دەيدۇ: **﴿شەك - شۈبھىسىزكى، اللەدىن قورقىدىغانلار بۇنىڭدىن ئىبرەت ئالىدۇ﴾.**

﴿ساڭا مۇسانىڭ خەۋىرى كەلدىمۇ؟﴾ يەنى سەن ئۇنىڭ خەۋىرىنى ئاڭلىدىڭمۇ؟ **﴿ئۆز ۋاقتىدا ئۇنى پەرۋەردىگارى تۇۋا ناملىق مۇقەددەس ۋادىدا (مۇنداق دەپ) چاقىردى﴾** توغرا قاراشقا ئاساسەن بۇ ئايەتتە تىلغا ئېلىنغان "تۇۋا" نىڭ ئەسلى بىر جىلغىنىڭ ئىسمى ئىكەنلىكى سۈرە تاھا دا بايان قىلىنىپ ئۆتتۈلدى.

www.munber.org

اللە تائالا مۇسا ئەلەيھىسسالامنى شۇ جىلغىغا چاقىرىپ مۇنداق دېدى: ﴿« **سەن پىرئەۋننىڭ قېشىغا بارغىن، ئۇ ھەقىقەتەن ھەددىدىن ئاشتى**﴾ يەنى ئۇ چوڭچىلىق قىلدى ۋە ھەددىدىن ئاشتى.

﴿**ئۇنىڭغا: (كۇفرىدىن ۋە گۇناھلاردىن) پاك بولۇشنى خالامسەن (دېگىن)**﴾ يەنى سەن ئۇنىڭغا: سەن ئىسلامغا كىرىشكە ۋە (اللە تائالاغا) بويسۇنۇشقا يېتەكلەيدىغان يولنى قوبۇل قىلامسەن؟ دېگىن.

﴿**سېنى پەرۋەردىگارىمنى تونۇشقا يېتەكلىشىمنى خالامسەن؟ (ئۇنى تونۇساڭ پەرۋەردىگارىڭدىن) قورقىسەن ـ دە، (ياخشى ئەمەللەرنى قىلىسەن)، دېگىن»**﴾ يەنى مەن سېنى پەرۋەردىگارىڭغا ئىبادەت قىلىشقا باشلاپ قويىمەن. (ئەگەر سەن اللە تائالاغا ئىبادەت قىلساڭ) سېنىڭ دىلىڭ قوپاللىق، (مەنىۋي) كىرلىكتىن ۋە ياخشىلىقتىن يىراق بولغان ھالىتىدىن ئۆزگىرىپ كەمتەر، اللە تائالاغا بويسۇنغۇچى ۋە اللە تائالادىن قورققۇچى ھالىتىگە كېلىدۇ، دېگىن.

﴿**مۇسا پىرئەۋنگە چوڭ مۆجىزىنى كۆرسەتتى**﴾ يەنى مۇسا ئەلەيھىسسالام مۇشۇنداق ھەق دەۋەت ئۈستىدە تۇرۇپمۇ يەنە پىرئەۋنگە ئۆزىنىڭ اللە تائالا تەرىپىدىن ئېلىپ كەلگەن نەرسىنىڭ راست ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىپ بېرىدىغان كۈچلۈك ھۆججەت ۋە روشەن پاكىتلارنى كۆرسەتتى.

﴿**پىرئەۋن (اللەنىڭ پەيغەمبىرى مۇسانى) ئىنكار قىلدى ۋە (اللەنىڭ ئەمرىگە) ئاسىيلىق قىلدى**﴾ يەنى پىرئەۋن ھەقنى ئىنكار قىلدى ۋە اللە تائالاغا بويسۇنۇشقا بىرىلگەن بۇيرۇققا قارشىلىق قىلدى. گەپنىڭ خۇلاسىسى: پىرئەۋننىڭ دىلى (ھەقىقەتنى) ئىنكار قىلدى. پىرئەۋن (مۇسا ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن نەرسىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى تونىغان بولسىمۇ، لېكىن ئۇ) مەيلى دېلى بىلەن بولسۇن ياكى جىسمى بىلەن بولسۇن، مۇسا ئەلەيھىسسالامدىن ھېچقانداق بىر تەسىرنى قوبۇل قىلمىدى. ئۇنىڭ مۇسا ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن نەرسىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى تونىغانلىقى ھەرگىزمۇ ئۇنىڭ ئۇ نەرسىگە ئىمان ئېيتقانلىقىنى كۆرسەتمەيدۇ. چۈنكى، (بىرەر نەرسىنى) تونۇش بولسا ئۇ نەرسىنى دىلنىڭ بىلگەنلىكىدۇر خالاس. ئەمما ئىمان ئېيتىش بولسا ئەمەل قىلىشقا دىلنىڭ ماقۇل كەلگەنلىكىدۇر. دىلنىڭ ئەمەل قىلىشنى قوبۇل قىلغانلىقى ئۇنىڭ ھەققە بويسۇنۇشى ۋە ئۇنىڭغا بوي ئېگىشىدە ئىپادىلىنىدۇ. (يەنى پىرئەۋننىڭ دىلى مۇسا ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن نەرسىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىنى تونۇغان بولسىمۇ، لېكىن ئۇنىڭ دىلى ئۇنىڭغا قارىتا ھېچقانداق ئەمەل كۆرسەتمىگەنلىكى ئۈچۈن ئۇنى ئىمان ئېيتتى دېيىشكە بولمايدۇ)

﴿**ئاندىن پىرئەۋن (مۇسادىن) يۈز ئۆرۈپ (ھىيلە ـ مىكىر ئىشلىتىشكە) كىرىشتى**﴾ يەنى پىرئەۋن ھەققە ناھەق بىلەن قارشى تۇرۇشقا كىرىشتى. ئۇ بولسىمۇ ئۇنىڭ مۇسا ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن ئادەمنى ھەيران قالدۇرىدىغان مۆجىزىلەرگە سېھىرگەرلەر بىلەن قارشى تۇرۇش ئۈچۈن سېھىرگەرلەرنى بىريەرگە توپلىغانلىقىدۇر.

﴿**(ئۇ سېھىرگەرلەرنى، ئەسكەرلىرىنى، تەۋەلىرىنى) توپلىدى ھەم نىدا قىلىپ دېدى: «مەن سىلەرنىڭ بۈيۈك پەرۋەردىگارىڭلار بولىمەن»**﴾ ئىبنى ئابباس ۋە مۇجاھىد: پىرئەۋن: ﴿«ئى كاتتىلار! مەن ئۆزەمدىن باشقا يەنە بىر ئىلاھىڭ بارلىقىنى بىلمەيمەن﴾[1] دېگەن سۆزنى قىلىپ **40** يىل ئۆتكەندىن كېيىن ﴿«**مەن سىلەرنىڭ بۈيۈك پەرۋەردىگارىڭلار بولىمەن**»﴾ دېگەن سۆزنى قىلدى، دېدى.

﴿**اللە ئۇنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ ئازابى بىلەن جازالىدى**﴾ يەنى اللە تائالا ئۇنىڭدىن شۇنداق بىر ئىنتىقام ئالدىكى، ئۇنى دۇنيادا ۋە ئاخىرەتتە شۇنىڭدەك ھەددىدىن ئاشقانلار ئۈچۈن ئىبرەت قىلدى. اللە تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دېدى: ﴿ئۇلار بۇ دۇنيادىمۇ، قىيامەت كۈنىدىمۇ لەنەتكە ئۇچرايدۇ، ئۇلارغا

[1] سۈرە قەسەس 38 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

www.munber.org

بېرىلگەن (ئىككىلا دۇنيادا لەنەتكە ئۇچراشتىن ئىبارەت) بۇ سوۋغا نېمىدېگەن يامان!﴾[1] ﴿ئۇلارنى بىز دوزاخقا ئۈندەيدىغان پېشۋالار قىلدۇق (يەنى ئۇلارنى بىز دۇنيادا گۇمراھلار ئەگىشىدىغان كۇفرىنىڭ باشلىقلىرى قىلدۇق)، قىيامەت كۈنى ئۇلار ياردەمگە ئېرىشەلمەيدۇ (يەنى قىيامەت كۈنى ئۇلاردىن ئازابنى دەپئى قىلىدىغان مەدەتكار بولمايدۇ)﴾[2].

﴿**شەك ـ شۈبھىسىزكى، اللەدىن قورقىدىغانلار بۇنىڭدىن ئىبرەت ئالىدۇ**﴾ يەنى بۇنىڭدا نەسىھەتنى قوبۇل قىلىپ (يامانلىقلاردىن) قايتىدىغان كىشىلەر ئۈچۈن ئىبرەت بار.

* * * * * * *

ءَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ ٱلسَّمَآءُ ۚ بَنَىٰهَا ﴿٢٧﴾ رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّىٰهَا ﴿٢٨﴾ وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَىٰهَا ﴿٢٩﴾ وَٱلْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَىٰهَآ ﴿٣٠﴾ أَخْرَجَ مِنْهَا مَآءَهَا وَمَرْعَىٰهَا ﴿٣١﴾ وَٱلْجِبَالَ أَرْسَىٰهَا ﴿٣٢﴾ مَتَـٰعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَـٰمِكُمْ ﴿٣٣﴾

سىلەرنى يارىتىش مۈشكۈلمۇ؟ ياكى ئاسماننى يارىتىش مۈشكۈلمۇ؟ اللە ئاسماننى ياراتتى﴿27﴾. *ئۇنىڭ ئېگىزلىكىنى يۈكسەك قىلدى ۋە كەم ـ كۈتىسىز قىلدى*﴿28﴾. *ئۇنىڭ كېچىسىنى قاپقاراڭغۇ، كۈندۈزىنى يوپيورۇق قىلدى*﴿29﴾. *شۇنىڭدىن كېيىن زېمىننى (ئەھلى زېمىننىڭ تۇرۇشىغا لايىق قىلىپ) يايدى*﴿30﴾. *زېمىندىن بۇلاقلارنى ئاقتۇردى، ئۆسۈملۈكلەرنى ئۆستۈردى*﴿31﴾. *تاغلارنى (زېمىندا) مۇقىم قىلدى*﴿32﴾. *اللەتائالا ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى سىلەرنىڭ ۋە ھايۋانلىرىڭلارنىڭ پايدىلىنىشى ئۈچۈن (ياراتتى)*﴿33﴾.

ئاسمان ۋە زېمىنلارنى يارىتىشنىڭ ئىنسانلارنى يارىتىشتىن قىيىن ئىكەنلىكى توغرىسىدا

الله تائالا (قىيامەت كۈنى كىشىلەرنىڭ) قايتا تىرىلدۈرۈلۈشىنى ئىنكار قىلغۇچىلارغا ئۇلارنى قايتا تىرىلدۈرىدىغانلىقىغا پاكىت كەلتۈرۈپ مۇنداق دېدى: ﴿**سىلەرنى يارىتىش مۈشكۈلمۇ؟**﴾ ئى كىشىلەر! ﴿**ياكى ئاسماننى يارىتىش مۈشكۈلمۇ؟**﴾ بەلكى ئاسماننى يارىتىش سىلەرنى يارىتىشتىن قىيىندۇر. الله تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دېدى: ﴿ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى يارىتىش ئەلۋەتتە ئىنسانلارنى يارىتىشتىن كۆپ قىيىندۇر﴾[3] ﴿ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ياراتقان زات ئۇلارنىڭ ئوخشىشىنى يارىتىشقا قادىر ئەمەسمۇ؟ ئۇ بۇنىڭغا قادىر، الله ماھىر ياراتقۇچىدۇر، ھەممىنى بىلگۈچىدۇر﴾[4]

﴿**اللە ئاسماننى ياراتتى**﴾ الله تائالا ئاسماننى (قانداق شەكىلدە) ياراتقانلىقىنى ئۆزىنىڭ تۆۋەندىكى ئايەتلىرىدە تەپسىلىي بايان قىلىشقا باشلاپ مۇنداق دېدى: ﴿**ئۇنىڭ ئېگىزلىكىنى يۈكسەك قىلدى ۋە كەم ـ كۈتىسىز قىلدى**﴾ يەنى الله تائالا ئاسماننىڭ قورۇلۇشىنى ئېگىز، ئېتىكىنى كەڭ، ئەتراپىنى تەكشى ۋە قاراڭغۇ كېچىلەردە يۇلتۇزلار بىلەن بېزىلىدىغان قىلىپ ياراتتى.

﴿**ئۇنىڭ كېچىسىنى قاپقاراڭغۇ، كۈندۈزىنى يوپيورۇق قىلدى**﴾ يەنى الله تائالا ئاسماننىڭ كېچىسىنى قاتتىق قاراڭغۇ، كۈندۈزىنى نۇر چېچىپ تۇرىدىغان يوپيورۇق قىلدى. ئىبنى ئابباس الله تائالانىڭ:

---

(1) سۈرە ھۇد 99 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
(2) سۈرە قەسەس 41 ـ ئايەت.
(3) سۈرە غافىر 57 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
(4) سۈرە ياسىن 81 ـ ئايەت.

www.munber.org

﴿**ئۇنىڭ كېچىسىنى قاپقاراڭغۇ**﴾ دېگەن ئايىتىنىڭ مەنىسى: ئۇنىڭ كېچىسىنى قاراڭغۇلاشتۇردى دېگەنلىك بولىدۇ، دېدى. بۇ ئايەتنىڭ مەنىسى ھەققىدە مۇجاھىد، ئىكرىمە ۋە سەئىد ئىبنى جۇبەير قاتارلىقلارمۇ شۇنداق دېدى. كۆپلىگەن تەپسىرشۇناس ئالىملار الله تائالانىڭ: ﴿**كۈندۈزىنى يوپيورۇق قىلدى**﴾ دېگەن ئايىتىنىڭ مەنىسى: ئۇنىڭ كۈندۈزىنى يورۇقلاشتۇردى دېگەنلىك بولىدۇ، دېدى.

﴿**شۇنىڭدىن كېيىن زېمىننى (ئەھلى زېمىننىڭ تۇرۇشىغا لايىق قىلىپ) يايدى**﴾ الله تائالا زېمىننى قانداق يايغانلىقىنى تەپسىلىي بايان قىلىپ مۇنداق دېدى: ﴿**زېمىندىن بۇلاقلارنى ئاقتۇردى، ئۆسۈملۈكلەرنى ئۆستۈردى**﴾ سۈرە سەجدىدە زېمىننىڭ ئاسماندىن بۇرۇن يارىتىلغانلىقى. لېكىن، ئۇنىڭ يېيىلىشىنىڭ ئاسمان يارىتىلىپ بولغاندىن كېيىن بولغانلىقى بايان قىلىنىپ ئۆتۈلدى. يەنى زېمىننىڭ ئەسلىدە قۇبۇل قىلماقچى بولغىنىنى ئەمەلىيەتكە چىقاردى. بۇ ئىبنى ئابباس ۋە باشقىلارنىڭ قارىشىدۇر. بۇقاراشنى ئىبنى جەرىر توغرا دەپ قارىدى.

﴿**تاغلارنى (زېمىندا) مۇقىم قىلدى**﴾ يەنى الله تائالا تاغلارنى ئۆزلىرىنىڭ ئورۇنلىرىدا مۇستەھكەم ۋە چىڭ تۇرىدىغان قىلىپ ئورۇنلاشتۇردى. الله تائالا ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر، ھەممە نەرسىنى بىلگۈچىدۇر، مەخلۇقاتلىرىغا مېھرىباندۇر، شەپقەتلىكتۇر.

﴿**الله ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى سىلەرنىڭ ۋە ھايۋانلىرىڭلارنىڭ پايدىلىنىشى ئۈچۈن (ياراتتى)**﴾ يەنى الله تائالانىڭ زېمىننى يېيىپ بۇلاقلارنى ئېتىلدۇرۇپ چىقىرىشى، ئۇنىڭ ئاستىدىكى بايلىقلارنى ئاشكارىلىشى، ئۆستەڭلىرىنى ئاققۇزۇپ بېرىشى، زىرائەتلىرىنى، دەرەخلىرىنى ۋە مېۋىلىرىنى ئۆستۈرۈپ بېرىشى، زېمىننىڭ ئۈز ئۈستىدىكى كىشىلەر بىلەن تەۋرىنىپ كەتمەي جىم تۇرۇشى ئۈچۈن (ئۇنىڭ ئۈستىدە) تاغلارنى مۇستەھكەم ئورۇنلاشتۇرۇشى بولسا، بەندىلىرىنىڭ پايدىلىنىشى ۋە ئۇ بەندىلەر تاكى ئۆلگەنگە قەدەر مۇشۇ دۇنيادا ياشىغان مۇددەتتە يېيىش ۋە مىنىش ئۈچۈن ئېھتىياجى چۈشىدىغان ھايۋانلارنىڭ پايدىلىنىشى ئۈچۈندۇر.

* * * * * * *

فَإِذَا جَآءَتِ ٱلطَّآمَّةُ ٱلۡكُبۡرَىٰ ﴿٣٤﴾ يَوۡمَ يَتَذَكَّرُ ٱلۡإِنسَٰنُ مَا سَعَىٰ ﴿٣٥﴾ وَبُرِّزَتِ ٱلۡجَحِيمُ لِمَن
يَرَىٰ ﴿٣٦﴾ فَأَمَّا مَن طَغَىٰ ﴿٣٧﴾ وَءَاثَرَ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا ﴿٣٨﴾ فَإِنَّ ٱلۡجَحِيمَ هِيَ ٱلۡمَأۡوَىٰ ﴿٣٩﴾ وَأَمَّا مَنۡ خَافَ
مَقَامَ رَبِّهِۦ وَنَهَى ٱلنَّفۡسَ عَنِ ٱلۡهَوَىٰ ﴿٤٠﴾ فَإِنَّ ٱلۡجَنَّةَ هِيَ ٱلۡمَأۡوَىٰ ﴿٤١﴾ يَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلسَّاعَةِ أَيَّانَ
مُرۡسَىٰهَا ﴿٤٢﴾ فِيمَ أَنتَ مِن ذِكۡرَىٰهَآ ﴿٤٣﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَىٰهَآ ﴿٤٤﴾ إِنَّمَآ أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخۡشَىٰهَا ﴿٤٥﴾ كَأَنَّهُمۡ
يَوۡمَ يَرَوۡنَهَا لَمۡ يَلۡبَثُوٓاْ إِلَّا عَشِيَّةً أَوۡ ضُحَىٰهَا ﴿٤٦﴾

قىيامەت كەلگەندە﴿34﴾. (شۇ) كۈندە ئىنسان (ياخشى ـ يامان) قىلمىشلىرىنى ئەسلەيدۇ﴿35﴾. قارىغۇچىلارغا جەھەننەم ئوچۇق كۆرسىتىلىدۇ﴿36﴾. كىمكى (كۇفرىدا، گۇناھتا) چېكىدىن ئاشىدىكەن﴿37﴾. دۇنيا تىرىكچىلىكىنى (ئاخىرەتتىن) ئارتۇق كۆرىدىكەن﴿38﴾. ئۇنىڭ جايى ھەقىقەتەن جەھەننەم بولىدۇ﴿39﴾. پەرۋەردىگارىنىڭ ئالدىدا (سوراققا تارتىلىشتىن) قورقىدىغان، ئۆزىنى نەپسى خاھىشىغا بېرىلىشتىن (يەنى ھارام قىلىنغان نەرسىلەردىن) چەكلىگەن ئادەمگە كەلسەك﴿40﴾. ھەقىقەتەن ئۇنىڭ جايى جەننەت بولىدۇ﴿41﴾. ئۇلار سەندىن قىيامەتنىڭ قاچان بولىدىغانلىقىنى سورايدۇ﴿42﴾. سەن ئۇنى قانداقمۇ

www.munber.org

بايان قىلىپ بېرەلەيسەن؟ ﴿43﴾ *. ئۇنى بىلىش پەرۋەردىگارىڭغا خاستۇر* ﴿44﴾*. سېنىڭ ۋەزىپەڭ پەقەت قىيامەتتىن قورقىدىغان ئادەمنى ئاگاھلاندۇرۇشتۇر* ﴿45﴾*. ئۇلار قىيامەتنى كۆرگەن كۈندە، گويا ئۆزلىرىنى (دۇنيادا) پەقەت بىر كەچقۇرۇن ياكى بىر ئەتىگەن تۇرغاندەك (گۇمان قىلىدۇ)* ﴿46﴾ .

قىيامەت كۈنى، ئۇ كۈننىڭ يۈز بېرىدىغان ۋاقتىنىڭ ئېنىق ئەمەسلىكى ۋە ئۇ كۈندە بېرىلىدىغان مۇكاپات ۋە جازالار توغرىسىدا

﴿قىيامەت كەلگەندە، (شۇ) كۈندە ئىنسان (ياخشى - يامان) قىلمىشلىرىنى ئەسلەيدۇ﴾ يەنى قىيامەت كۈنى ئىنسانلار (دۇنيادا قىلغان) ياخشى - يامان قىلمىشلىرىنىڭ ھەممىسىنى (بىر - بىرلەپ) ئەسلەيدۇ. بۇ ھەقتە الله تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿شۇ كۈندە ئىنسان (يەنى كاپىر) (دۇنيادىكى قىلمىشلىرىنى) ئەسلەيدۇ، (بۇ چاغدا) ئەسلىگەننىڭ ئۇنىڭغا نېمە پايدىسى بولسۇن﴾[1] .

﴿قارىغۇچىلارغا جەھەننەم ئوچۇق كۆرسىتىلىدۇ﴾ يەنى قارىغۇچىلارغا جەھەننەم ئوچۇق كورسىتىلىدۇ - دە، ئۇلار جەھەننەمنى ئۆز كۆزلىرى بىلەن كۆرىدۇ.

﴿كىمكى (كۇفرىدا، گۇناھتا) چېكىدىن ئاشىدىكەن. دۇنيا تىرىكچىلىكىنى (ئاخىرەتتىن) ئارتۇق كۆرىدىكەن﴾ يەنى كىمكى (كۇفرىلۇقتا) ھەددىدىن ئاشىدىكەن، دۇنيا ئىشلىرىنى دىن ۋە ئاخىرەت ئىشلىرىنىڭ ئالدىدا قويىدىكەن **﴿ئۇنىڭ جايى ھەقىقەتەن جەھەننەم بولىدۇ﴾** يەنى ئۇنىڭ ئورنى جەھەننەم، يەيدىغان تامىقى زەققۇم دېگەن دەرەخ ۋە ئىچىدىغان ئىچىملىكى يۇقىرى ھارارەتلىك قايناقسۇ بولىدۇ.

﴿پەرۋەردىگارىنىڭ ئالدىدا (سوراققا تارتىلىشتىن) قورقىدىغان، ئۆزىنى نەپسى خاھىشىغا بېرىلىشتىن (يەنى ھارام قىلىنغان نەرسىلەردىن) چەكلىگەن ئادەمگە كەلسەك﴾ يەنى پەرۋەردىگارىنىڭ ئالدىدا تۇرۇشتىن ۋە ئۆزىگە پەرۋەردىگارىنىڭ ھۆكۈم چىقىرىشىدىن قورققان، (شۇنىڭ بىلەن) ئۆزىنى نەپسى خاھىشقا بېرىلىشتىن چەكلىگەن ۋە پەرۋەردىگارىغا بويسۇنۇشقا قاراتقان ئادەمگە كەلسەك **﴿ھەقىقەتەن ئۇنىڭ جايى جەننەت بولىدۇ﴾** ئۇنىڭ ئورنى ۋە قايتىش جايى ئازادە بولغان جەننەت بولىدۇ.

﴿ئۇلار سەندىن قىيامەتنىڭ قاچان بولىدىغانلىقىنى سورايدۇ. سەن ئۇنى قانداقمۇ بايان قىلىپ بېرەلەيسەن؟ ئۇنى بىلىش پەرۋەردىگارىڭغا خاستۇر﴾ يەنى ئۇنىڭ قاچان بولىدىغانلىقىنى بىلىش سېنىڭ ياكى باشقا بىرسىنىڭ ئىشى ئەمەستۇر. ئۇنى بىلىش پەقەت الله تائالاغىلا خاس ئىشتۇر. ئۇنىڭ قاچان بولىدىغانلىقىنى ئېنىق بىلىدىغان زات يالغۇز الله تائالادۇر. الله تائالا بۇ ھەقتە مۇنداق دېدى: ﴿قىيامەت ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ (ئەھلىگە) ئېغىر (ۋەقەدۇر). ئۇ سىلەرگە تۇيۇقسىز كېلىدۇ ».گويا سەن قىيامەت بىلەن ناھايىتى تونۇشتەك، ئۇنى سەندىن سورىشىدۇ. ئېيتقىنكى، « ئۇنىڭ ۋاقتىنى پەقەت الله بىلىدۇ﴾[2] ۋە الله تائالا بۇ ئايەتتە مۇنداق دېدى: **﴿ئۇنى بىلىش پەرۋەردىگارىڭغا خاستۇر﴾** شۇنىڭ ئۈچۈن جىبرىئىل ئەلەيھىسسالام پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن قىيامەتنىڭ قاچان بولىدىغانلىقى توغرۇلۇق سورىغاندا، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: « قىيامەت ھەققىدە سورالغۇچى سورىغۇچىدىن بىلىملىك ئەمەستۇر » دەپ جاۋاب بەرگەن.

﴿سېنىڭ ۋەزىپەڭ پەقەت قىيامەتتىن قورقىدىغان ئادەمنى ئاگاھلاندۇرۇشتۇر﴾ يەنى سېنى پەقەت كىشىلەرنى الله تائالانىڭ ئازابىدىن ۋە ئۇنىڭ ئىنتىقام ئېلىشىدىن قورقۇتۇش ۋە ئاگاھلاندۇرۇش ئۈچۈن

---

[1] سۈرە فەجر 23 - ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[2] سۈرە ئەئراف 187 - ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

www.munber.org

پەيغەمبەر قىلىپ ئەۋەتتىم. كىمكى الله تائالادىن، ئۆزىنىڭ (الله تائالا) ئالدىدا ھېساب بېرىشتىن ۋە ئۇنىڭ تەھدىتىدىن قورقۇپ ساقلا ئەگەشسە، ئۇ نىجات تاپقان ۋە غەلىبە قازانغان بولىدۇ. ئارزۇسىغا بېتەلمەسلىك ۋە زىيان تارتىش بولسا، پەقەت سېنى ئىنكار قىلغان ۋە ساقلا قارشىلىق كۆرسەتكەن كىشىگىلا بولىدۇ.

﴿**ئۇلار قىيامەتنى كۆرگەن كۈندە، گويا ئۆزلىرىنى (دۇنيادا) پەقەت بىر كەچقۇرۇن ياكى بىر ئەتىگەن تۇرغاندەك (گۇمان قىلىدۇ)**﴾ يەنى ئۇلار (قىيامەت كۈنى) قەبرىلىرىدىن (قوپۇپ كېلىپ) توپلىنىش مەيدانىدا تۇرغان چاغدا ئۆزلىرىنى گويا دۇنيادا پەقەت بىر كەچقۇرۇن ياكى بىر ئەتىگەن تۇرغاندەكلا گۇمان قىلىپ، دۇنيادا تۇرغان ۋاقتىنى ناھايىتى ئاز ھېس قىلىدۇ. جۇبەيرە زەھھاكتىن ئىبنى ئابباسنىڭ: ئايەتتىكى ”پەقەت بىر كەچقۇرۇن“ دېگەن سۆزدىن پېشىن نامىزى بىلەن شام نامىزىنىڭ ئارىلىقى ۋە ”ياكى بىر ئەتىگەن تۇرغاندەك“ دېگەن سۆزدىن كۈن چىققاندىن ۋاقتتىن چىڭ چۈش بولغۇچىلىك بولغان ئارىلىق كۆزدە تۇتۇلىدۇ، دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلدى. قەتادە: بۇ ئايەتتىن كىشىلەر ئاخىرەتنى كۆزلىرى بىلەن كۆرگەن ۋاقتىدا، ئۇلارنىڭ نەزىرىدىكى دۇنيانىڭ مۇددىتى كۆزدە تۇتۇلىدۇ، دېدى.

الله تائالاغا شۈكۈرلەر بولسۇن، شۇنىڭ بىلەن سۈرە نازىئاتنىڭ تەپسىرى تۈگىدى.

www.munber.org